

SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

7/5294

SAYI : B 14 0 BHİ 0 00 00 02- 747
KONU : Yazılı Soru Önergesi

13 -11- 2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 27.10.2008 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/5294-9152/19501 sayılı yazınız.

Bartın Milletvekili Muhammet Rıza YALÇINKAYA'nın, "Esnaf ve sanatkarın korunmasına" ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği (7/5294) esas nolu yazılı soru önergesi ile ilgili cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim

Zafer ÇAĞLAYAN
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Ek: 7 sayfa önerge cevabı

Gereği :
T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

**BARTIN MİLLETVEKİLİ SAYIN M. RIZA YALÇINKAYA'NIN
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLARIMIZ**

Türkiye de her yıl hiper, süper ve zincir market sayıları hızlı bir şekilde artış gösterirken, 2004-2008 Mayıs ayı itibariyle Türkiye genelinde yaklaşık 77 bin bakkal mesleğe başlamış, 61 bin'i ise değişik nedenlerle kapanmıştır. Ülkemizde küçük esnaf kan ağlamaktadır. Hükümetten yardım ve çözüm beklemektedirler. Geleceklerini görememektedirler. Bu nedenle; birçok küçük esnaf borç batağına batmakta, protestolu çeklerin, senetlerin sayıları her geçen gün artmakta ve maalesef esnafta intihar olayları artmaktadır.

Toplumumuzun sosyal ve ekonomik hayatında, önemli bir yere sahip olan esnaf ve sanatkarlarımızla ilgili olarak, Devlet; Anayasamızda da belirtildiği şekilde koruyucu ve destekleyici tedbirleri almak zorundadır. Bu Anayasamızın amir hükmüdür.

Ayrıca; muhtelif tarihlerde ulusal basında yer alan bazı haberlerde, 2009 yılında iller ve sektör bazında teşvik yasası ile araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesi için yeni kanun çıkarılacağı açıklanmıştır. Bartın ilimiz de Tekstil ve Konfeksiyon Sanayi lokomotif sektör durumunda olup, istihdamın neredeyse yarısı bu sektörde bulunmaktadır. Amasra Taş Kömürü Kurumu ilimiz ve Türkiye Ekonomisi açısından oldukça önemlidir. İlimiz, Mermer, Siliz Kama, Şiferton, Kuvarsit, Kalker ve Marn madenleri bakımından önemli bir potansiyele sahip olup, bu sektörde de yaklaşık 1100 kişi istihdam edilmektedir. İlimizde Demir Haddeciliği konusunda da ciddi yatırımlar yapılmaya başlanmıştır. İlimizde Demir Haddeciliği konusunda da ciddi yatırımlar yapılmaya başlanmıştır. Yüzde 59'u ormanlarla kaplı olan Bartın da, Orman Ürünleri, Ağaç İşleri ve Mobilya Sanayi alanında da hızlı gelişmeler görülmekte olup, doğa güzellikleriyle ünlü ilimizde Turizm Sektörü oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Ahşap Gemi-Tekne ve Yat Yapımcılığı konusunda Türkiye'nin umut vaat eden bölgesidir.

Bu nedenle;

SORU 1-2004-2008 Mayıs ayı itibariyle Türkiye genelinde açılan/kapanan esnaf ve sanatkarların sayılarına bakıldığında yaklaşık 847 bin esnaf mesleğe başlamış, yaklaşık 454 bin esnaf ve sanatkar mesleğini bırakmıştır. Kapanma nedenlerinin başında mesleği bırakma ve iflas başı çekmektedir. Bu kara tablonun iflasın ve mesleği bırakmanın nedenleri sizce ne olabilir? Bu ekonominin ne kadar tutarsız gittiğinin belirtilerinden sadece bir tanesi değişimlidir? Bu durum siyasi belirsizlikler, kararsızlıkların belirtisi değil midir? Önlemlerin alınmayışının sonucu değil midir? Küçük esnafın durumu ne olacaktır? Nasıl düzelecektir?

CEVAP 1

2004-2008 Kasım ayı itibariyle Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Gazetesi ve Bakanlık e-esnaf ve sanatkar veri tabanı kayıtlarına göre; Türkiye geneli açılan/kapanan esnaf ve sanatkarların sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YILLAR	AÇILAN	KAPANAN
2004	146.095	92.700
2005	196.494	86.400
2006	249.265	105.817
2007	171.236	118.776
*2008	148.762	104.168
TOPLAM	911.852	507.861

*10.11.2008 tarihi itibariyle

Tabloda görüldüğü üzere; 2004–2008 Kasım ayı itibariyle Türkiye geneli mesleğini bırakan 507.861 esnaf ve sanatkâra karşın, 911.852 esnaf ve sanatkâr mesleğe başlamış olup, bu dönemde kapananların açılanlara oranı %55’dir.

Esnaf ve sanatkârlar, sermaye ve refahın tabana yayılması, gelir dağılımının iyileştirilmesi ve bu suretle sosyal dengelerin korunmasında ekonomik ve sosyal hayatın önemli unsurlarından biridir.

Esnaf ve sanatkârlar, özellikle işletme sayılarının çokluğu, ülke çapında istihdam seviyesi, bölgesel kalkınma ve gelişmeye katkıları yönüyle de üzerinde durulması gereken bir kesimdir.

Bu gün ülkemizde esnaf ve sanatkârlar, çoğunlukla bağımsız çalışmayı tercih eden, kendi işinin patronu olan, hukuki açıdan bir ortaklık yapısı içinde bulunmayan, ancak yakınları ile adi şirket türünde ortaklık kurmuş olan bir işletme yapısı içinde görülmektedir.

Bakanlık e-esnaf ve sanatkâr veritabanında kayıtlı 1.905.037 esnaf ve sanatkâr bulunmaktadır.

Nicelikleri ve nitelikleri ile toplumumuzun sosyal ve ekonomik hayatında önemli bir yere sahip olan esnaf ve sanatkâra, Anayasamızın 173 üncü maddesinde yer alan “Devlet esnaf ve sanatkârı koruyucu ve destekleyici tedbirler alır.” amir hükmünden hareketle gereken önem verilmektedir.

Tarih boyunca her toplumda, özellikle de sosyal ve ekonomik çalkantıların olduğu, büyük krizlerin yaşandığı dönemlerde bir denge ve istikrar unsuru olan ve bunu defalarca kanıtlayan esnaf ve sanatkârlar, ekonomik ve sosyal hayata katkıları yanında hızla değişen bilimsel ve teknolojik yeniliklere kolaylıkla uyum sağlayabilen esnek bir yapıya da sahiptirler.

Bu sebeptendir ki, mesleki geleneklerini Ahilik kültüründen alan esnaf ve sanatkârların sosyal, siyasal ve ekonomik dengeler üzerindeki tartışılmaz önem ve etkinlikleri nedeniyle gelişmeleri için hiçbir fedakârlıktan kaçınılmamalıdır.

-2002’de %59 seviyelerinde olan esnaf ve sanatkârlarımıza verilen kredi faiz oranları %14.3’e düşürülmüştür.

-Esnaf ve sanatkârlara verilen kredi tutarlarının toplam kredi hacmindeki payı artırılmıştır. 2002 yılında 153 milyon YTL kredi verilmiş iken, bu miktar 2008 yılı Eylül sonu itibariyle 3.097 milyar YTL olmuştur.

-2002 yılında 5.000 YTL olan kredi limiti, 35.000 ve 50.000 YTL’ ye yükseltilmiştir.

-Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) aracılığıyla ilk defa imalatçı esnaf ve sanatkârlara yönelik, 6 ay ödemesiz, 18 ay vadeli 25.000 YTL'ye kadar sıfır faizli kredi desteği başlatılmıştır.

Diğer taraftan; 15.5.2008 günü kabul edilen 5763 sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (İstihdam Paketi) ile esnaf ve sanatkârların Bağ-Kur prim borçları yeniden yapılandırılmıştır.

Buna göre;

1) Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 2 ay içinde başvuranların, prim borçlarını 24 aya kadar eşit taksitlerle ödenmesi kolaylığı getirilmiştir.

2) Bir ay içinde yapılacak ödemelerde ise gecikme faizlerinde %85 indirim yapılması imkânı sağlanmıştır.

SORU 2-2004 yılında yaklaşık 25 bin olan hiper, süper ve zincir market sayıları, 2005 yılında 26 bin, 2006 yılında 28 bin, 2007 yılında 29 bin, 2008 yılında ise yaklaşık 32 bin olmuştur. 2004-2008 Mayıs ayı itibariyle Türkiye genelinde yaklaşık olarak 77 bin bakkal mesleğe başlamış. 61 bini kapanmıştır. Böylesi acı bir tablo karşısında hiper, süper ve zincir market sayılarındaki artışların meydana gelmesinin nedenleri nelerdir? Bu konuda hazırlanmış bir rapor var mıdır? Kapanan bakkallar neticesinde kaç kişi işsiz kalmıştır.

CEVAP 2

Alışveriş Merkezleri ve Perakendeciler Derneğinde (AMPD) alınan verilere göre 2004-2008 Mayıs ayı itibariyle Türkiye'de açılan süper ve zincir market sayıları aşağıda gösterilmiştir.

MARKET BÜYÜKLÜĞÜ	2004	2005	2006	2007	2008
Hipermarket >2500 m ²	152	160	164	178	183
Büyük Süpermarket 1000-2500 m ²	396	454	504	568	623
Süpermarket 400-1000 m ²	1.082	1.258	1.567	1.712	1.902
Küçük Süpermarket <400 m ²	3.179	3.673	4.239	4.763	5.544
Orta Market 50-100 m ²	15.197	15.076	14.775	14.876	15.273
TOPLAM:	20.006	20.621	21.249	22.097	23.525

Tabloda görüldüğü üzere; hipermarket, büyük süpermarket, süpermarket, küçük süpermarket, orta market toplamı; 2004 yılında 20.006, 2005 yılında 20.621, 2006 yılında 21.249, 2007 yılında 22.097 ve 2008 yılında ise 23.525 olmuştur.

2004-2008 Kasım ayı itibariyle Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Sicil Gazetesi ve Bakanlık e-esnaf ve sanatkâr veri tabanı kayıtlarına göre; Türkiye geneli açılan/kapanan Bakkal sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YILLAR	AÇILAN	KAPANAN
2004	14.451	8.448
2005	16.700	11.106
2006	15.004	22.208
2007	18.325	10.466
2008	19.380	14.551
TOPLAM	83.860	66.779

*10.11.2008 tarihi itibariyle

Bu tabloda görüldüğü üzere; 2004–2008 Kasım ayı itibariyle Türkiye geneli mesleğini bırakan 66.779 bakkala karşın, 83.860 bakkal mesleğe başlamış olup, kapananların açılanlara oranı %79’dur.

Ayrıca; 10.11.2008 tarihi itibariyle Bakanlığımız “Bakanlık e-esnaf ve sanatkâr veri tabanı” kayıtlarına göre; Türkiye genelinde Bakkallık, Bayilik ve Büfecilik meslek dalında 236.189 kişi faaliyette bulunmaktadır.

Esnaf ve sanatkarlar faaliyetlerini yürütürken genellikle işçi çalıştırmamakta, sermayesi ile birlikte bedenen çalışmaktadırlar. Her işini bırakan esnaf ve sanatkarın başkalarını da işsiz bıraktığının tespit edilmesi mümkün değildir.

SORU 3-Aalışveriş Merkezleri, Büyük Mağazalar ve Zincir Mağazalar Kanun Tasarılarının biran önce küçük esnafı koruyacak yönde çıkartılması için ne beklenmektedir? Bu yasaların çıkmasını kimler engellemektedir?

CEVAP 3

Ülkemizde 1990’lı yılların başlarında ivme kazanan marketleşme süreci, zaman içerisinde büyük bir gelişim göstermiştir. Her türlü tüketim maddesi ve ihtiyaç malzemesinin perakende ticaretinin yapıldığı ve büyük mağaza diye adlandırılan bu alış/veriş merkezlerinin sayılarındaki artış beraberinde bazı problemleri de ortaya çıkarmıştır.

Avrupa ülkeleri ve Amerika’da yapılan hukuki düzenlemelerle önlenen problemlerin, ülkemizde de önüne geçilmesi maksadıyla, konunun sosyal taraflarının; (TESK, TOBB, TÜSİAD, MÜSİAD, AMPD, YASED, Tüketiciler vb.) görüşleri de değerlendirilerek Bakanlığımızca “Alışveriş Merkezleri, Büyük Mağazalar ve Zincir Mağazalar Kanunu Tasarısı Taslağı” hazırlanarak 31.01.2008 tarihinde Başbakanlığa sevk edilmiştir.

Yapılan çalışmalarla, mevcut ve ileride doğması muhtemel olan sorunlara çözüm getirilmesi amaçlanmıştır. Dünya örnekleri, ülkemiz gerçekleri kapsamında değerlendirilerek kamu yararını ön planda tutan ve serbest piyasa şartları ile uyumlu düzenlemeler yapılmaya özen gösterilmiştir.

Alışveriş Merkezleri, Büyük Mağazalar ve Zincir Mağazalar Kanunu Tasarısı Taslağı ile bu çeşit işyerlerinin çalışma usul ve esaslarına getirilen düzenlemeler ile haksız rekabete yol açan uygulamalarının da önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

SORU 4-2004-2008 yılları itibariyle Bartın ilimizde açılan ve kapanan bakkal sayısı nedir? 2004-2008 yılları itibariyle Bartın ilimizde açılan/kapanan esnaf ve sanatkar sayıları nedir? Kapanan esnaf ve sanatkârların kapanma nedenleri nedir? Bartın da kapanan işyerlerinin işsizliğe etkileri nasıl olmuştur? Bu konuda bir çalışma var mıdır? İşyerlerin işsizliğe etkisi etkileri nasıl olmuştur? Bu konuda bir çalışma var mıdır?

CEVAP 4

2004–2008 Ekim sonu itibariyle Bartın Esnaf ve Sanatkâr Sicil Müdürlüğü kayıtlarına göre; Bartın ilinde açılan/kapanan bakkal sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YILLAR	AÇILAN	KAPANAN
2004	42	67
2005	34	**522
2006	29	71
2007	17	15
*2008	17	39
TOPLAM	139	227

*31.10.2008 tarihi itibarıyla

**5362 sayılı Yasa çerçevesinde güncelleme işlemleri nedeniyle yıllar öncesi muhtelif nedenlerle esnaflığını yitirenlerin ilanlarının gazetede yayınlanması sonucu ortaya çıkan rakamdır. Burada gerçek kapanan esnaf ve sanatkâr sayısı 35'dir.

Bu tabloda görüldüğü üzere; 2004–2008 Ekim sonu itibarıyla Bartın İlinde mesleğini bırakan 227 bakkala karşın, 139 bakkal mesleğe başlamıştır.

2004–2008 Ekim sonu itibarıyla Bartın Esnaf ve Sanatkâr Sicil Müdürlüğü kayıtlarına göre; Bartın ilinde açılan/kapanan esnaf ve sanatkârlar sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YILLAR	AÇILAN	KAPANAN
2004	600	586
2005	614	**4.586
2006	840	670
2007	609	432
*2008	538	346
TOPLAM	3.201	2.476

*31.10.2008 tarihi itibarıyla

**5362 sayılı Yasa çerçevesinde güncelleme işlemleri nedeniyle yıllar öncesi muhtelif nedenlerle esnaflığını yitirenlerin ilanlarının gazetede yayınlanması sonucu ortaya çıkan rakamdır. Burada gerçek kapanan esnaf ve sanatkâr sayısı 442'dir.

Bu tabloda görüldüğü üzere; 2004–2008 Ekim sonu itibarıyla Bartın İlinde mesleğini bırakan 2.476 esnaf ve sanatkâra karşın, 3.201 esnaf ve sanatkâr mesleğe başlamış olup, kapananların açılanlara oranı %77'dir.

Esnaf ve sanatkârların kapanma nedenleri; mesleği terk, il dışına çıkma, 5362 sayılı Yasa gereği (güncelleme), çalışma bölgesini değiştirme, SSK'lı olma, ölüm, iflas, tacir olma, devir ve diğer sebeplerden kaynaklanmaktadır.

SORU 5-Bartın ilimizde 2002 yılında Bağ-Kur prim borcunu ödeyemeyen esnaf ve sanatkâr sayısı nedir? 2008 Eylül ayı itibarıyla Bartın ilimizde Bağ-Kur prim borcunu ödeyemeyen esnaf ve sanatkâr sayısı nedir?

CEVAP 5

Bartın İlinde;

31.12.2002 tarihi itibarıyla, borçlu sigortalı sayısı 3369, borç toplamı 10.101.373.889 Milyar TL'dir.

30.09.2008 tarihi itibarıyla, borçlu sigortalı sayısı 2099, borç toplamı 20.626.008,23 Milyon YTL'dir

SORU 6- 59. ve 60. Hükümet Programları çerçevesinde hazırlanan "Eylem Planlarında" esnaf ve sanatkârlara ayrıca önem verilmiş olduğu, esnaf ve sanatkârların sorunlarının tespit edilmesi ve bundan sonra izlenecek politikaların belirlenmesi amacıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığının sorumluluğunda; Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı, Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları

Konfederasyonu, Halk Bankası ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte izlenecek politikaların belirlenmesi amacıyla "Strateji ve Eylem Planı" geliştirileceği, 2008 yılı içerisinde "Esnaf ve Sanatkarlar Şurası"nın gerçekleştirileceği ve burada da izlenecek politikaların oluşturulması ve esnaf ve sanatkarlara yönelik açılımların geliştirilmesinin öngörüleceği siz Sayın Sanayi ve Ticaret Bakanı tarafından açıklanmıştır. Bu açıklamalar maalesef AKP hükümetinin yaklaşık altı seneyi boşuna geçirdiğine tanıklık etmektedir. Bu açıklama altı sene sonunda gerekli önlemlerin alınması için daha çok toplantıya ihtiyaç olduğunu belirten bir açıklamadır. Sizce bu toplantılar ne kadar süre daha devam edecektir? Bu toplantılarda kararların alınması ne kadar sürecektir? Alınacak olan kararlar ne zaman uygulamaya konacaktır? Uygulama aşaması bir altı yıl daha gerektirir mi?

CEVAP 6

Esnaf ve sanatkarlarımızın dünyadaki değişim ve dönüşüme intibakları ve olumsuzluklardan etkilenmelerinin önüne geçilmesi amacıyla;

60. Cumhuriyet Hükümeti Eylem Planında Bakanlığımız sorumluluğuna verilen "Yapısal Dönüşüm Yönetimi" faaliyetlerinden "Yapısal dönüşümün sunduğu fırsatlardan esnaf ve sanatkarların azami ölçüde yararlanmalarının sağlanması ve dönüşümün olumsuz etkilerinin azaltılmasını" teminen, esnaf ve sanatkarların sorunlarının tespit edilmesi ile izlenecek politikaların belirlenmesi amacıyla, "Esnaf ve Sanatkarlar Değişim, Dönüşüm, Destek (3D) Strateji Belgesi" hazırlanmıştır.

Esnaf ve sanatkarların sorunları ve yapısal dönüşüm ve değişim için gerekli olan destek mekanizmalarının geliştirildiği "Esnaf ve Sanatkarlar Değişim, Dönüşüm, Destek (3D) Strateji Belgesi"nde;

- Hukuki ve idari düzenlemelerin yapılması,
- Eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi,
- Yenilikçilik ve girişimciliğin geliştirilmesi,
- Altyapı, kümelenme ve ortaklık faaliyetlerinin desteklenmesi,
- Avrupa birliği (AB) programlarından ve kaynaklarından esnaf ve sanatkarların faydalanmasının sağlanması,

konularında 5 stratejik amaç belirlenmiştir.

Stratejik amaçlar çerçevesinde esnaf ve sanatkarlara;

- Ortak hareket etmeleri halinde teşvik edilmeleri,
- Esnaf ve sanatkarların mesleki eğitimi ve danışmanlık hizmeti,
- İhtiyaç duyulan alanlarda mesleki dönüşüm eğitimi,
- Tüketici tercihlerini dikkate alan işyeri iyileştirmeleri ve geliştirmeleri,
- Bazı mesleklerde yeni iş alanları yaratılması ortaklık faaliyetlerinin desteklenmesi gibi hususlar değerlendirilmektedir.

Yapısal değişim ve dönüşümün sunduğu fırsatlardan esnaf ve sanatkarlar azami ölçüde yararlandırılacak, aynı zamanda değişim ve dönüşümün ve ekonomik krizlerin bu kesim üzerindeki olumsuz etkileri belirlenen hedeflerle azaltılacaktır.

Esnaf ve sanatkarların problemlerinin çözülmesi ve sosyoekonomik durumlarının iyileştirilmesi çalışmalarında önemli bir adım 2008 yılı içinde yapılması planlanan "Esnaf ve Sanatkarlar Şurası"dır.

Şûrada; bakanlıkların, üniversitelerin, mesleki kuruluşların ve ilgili gerçek ve tüzel kişilerin bilgi ve tecrübelerinden yararlanılarak,

Vergi Komisyonu,
Kredi, Finansman ve Teşvik Komisyonu,
Kümelenme ve Küçük Sanayi Siteleri Komisyonu,
Sosyal Güvenlik Komisyonu,
Avrupa Birliği ve Esnaf ve Sanatkârlar Komisyonu,
Rekabet, Verimlilik ve İnovasyon Komisyonu,
Mesleki Eğitim ve İstihdam Komisyonu,

raporları hazırlanmıştır.

Şûra'da esnaf ve sanatkârların sorunlarına çözüm aranacak, yeni açılımlar ve yaklaşımlar geliştirilecektir.

SORU 7- İller ve sektör bazında teşvik yasası ile araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesine yönelik yeni kanun tasarısı çalışmalarının ne zaman sonuçlanması düşünülmektedir? Bartın ilimiz yeni yasada; Tekstil, Turizm, Taşkömürü ve Bağlı Sanayi, Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi, Orman Ürünleri ve Mobilya Demir Çelik Sanayi, Ahşap Gemi-Tekne ve Yat Yapımcılığı Sanayi alanlarında sektörel teşvik yasasından yararlanacak iller arasında yer alacak mıdır? Bu konuda ilimize yönelik başlatılmış çalışmalarınız var mıdır?

CEVAP 7

Hazine Müsteşarlığınca önümüzdeki dönemde uygulamaya geçirilecek teşvik sistemi, bölgesel ve sektörel özellikler dikkate alınarak hazırlanmaktadır. Ayrıca; Bartın İli için de ilin yatırım potansiyeli göz önüne alınarak değerlendirme yapılmaktadır.